

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 2376

Warszawa, 10 września 2009 r.

Pan

Bronisław Komorowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy -
Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad
powiatów i sejmików województw.**

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Marka Wójcika.

(-) Marek Biernacki; (-) Krzysztof Brejza; (-) Roman Brodniak; (-) Andrzej Buła; (-) Marek Cebula; (-) Zbigniew Chlebowski; (-) Grzegorz Dolniak; (-) Ewa Drozd; (-) Arkady Fiedler; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Tomasz Głogowski; (-) Andrzej Halicki; (-) Michał Jaros; (-) Roman Kaczor; (-) Andrzej Kania; (-) Józef Piotr Klim; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Tadeusz Kopeć; (-) Roman Kosecki; (-) Jacek Kozaczyński; (-) Jerzy Kozdroń; (-) Izabela Leszczyna; (-) Arkadiusz Litwiński; (-) Katarzyna Matusik-Lipiec; (-) Janusz Mikulicz; (-) Jan Musiał; (-) Tadeusz Naguszewski; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Andrzej Nowakowski; (-) Marzena Okła-Drewnowicz; (-) Janina Okragły; (-) Zbigniew Pacelt; (-) Witold Pahl; (-) Sławomir Piechota; (-) Marek Plura; (-) Agnieszka Pomaska; (-) Sławomir Preiss; (-) Norbert Raba; (-) Damian Raczkowski; (-) Grzegorz Raniewicz; (-) Jakub Rutnicki; (-) Andrzej Ryszka; (-) Wojciech Saługa; (-) Henryk Siedlaczek; (-) Witold Sitarz; (-) Bożena Sławiak; (-) Grzegorz Sztolcman; (-) Piotr van der Cogen; (-) Monika Wielichowska; (-) Wojciech Wilk; (-) Norbert Wojnarowski; (-) Marek Wojtkowski; (-) Marek Wójcik; (-) Adam Wykręt; (-) Renata Zaremba; (-) Jerzy Ziętek.

USTAWA

z dnia 2009 r.

**o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy -
Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw**

Art. 1.

W ustawie z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 skreśla się wyrazy „, ; głosować można tylko osobiście”;

2) dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. Wyborca może głosować osobiście lub przez pełnomocnika zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.”;

3) dodaje się art. 49a-49h w brzmieniu:

„Art. 49a. 1. Wyborca, który przez właściwy organ orzekający został zaliczony do osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z uwzględnieniem art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92, z późn. zm.), może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach, zwanego dalej „pełnomocnictwem do głosowania”.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat.

3. Głosowanie za pośrednictwem pełnomocnika jest wyłączone w przypadku głosowania odbywającego się w: obwodach głosowania utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów, oraz w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich.

Art. 49b. 1. Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie co udzielający pełnomocnictwa do głosowania lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania, z zastrzeżeniem ust. 4.

2. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć tylko od jednej osoby, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

4. Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania zgłaszani przez

komitety wyborcze, jak również kandydaci na Prezydenta Rzeczypospolitej.

- Art. 49c. 1. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.
2. Akt pełnomocnictwa do głosowania sporządza się na wniosek wyborcy, wniesiony do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której wyborca jest wpisany do stałego rejestru wyborców, najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać dane: nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania, a także wyraźne oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo do głosowania. Wniosek powinien zostać przedłożony przez osobę udzielającą pełnomocnictwa do głosowania lub przez osobę, na rzecz której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania.
3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, załącza się:
- 1) kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania; udokumentowanie wieku przez osobę, o której mowa w art. 49a ust. 2, nie jest wymagane;
  - 2) pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania;
  - 3) kopię zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego osobie mającej być pełnomocnikiem - w przypadku gdy osoba ta nie jest wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie co udzielający pełnomocnictwa do głosowania.
4. Akt pełnomocnictwa do głosowania, po sprawdzeniu, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów, danych zawartych we wniosku, niezwłocznie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których po jednym otrzymują udzielający pełnomocnictwa i pełnomocnik, a trzeci egzemplarz pozostaje w urzędzie gminy.
5. Akt pełnomocnictwa do głosowania jest sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa wskazanym we wniosku, o którym mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 6.
6. Akt pełnomocnictwa do głosowania może być sporządzony na obszarze gminy poza miejscem zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku, o którym mowa w ust. 2.
7. Gmina prowadzi wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa do głosowania, w którym odnotowuje się fakt sporządzenia danego aktu.
- Art. 49d. 1. Jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 49a, art. 49b lub art. 49c ust. 2 i 3, wójt (burmistrz, prezydent miasta) w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku wzywa wyborcę do usunięcia wad wniosku w

terminie 3 dni. Przepis art. 49c ust. 2 zdanie trzecie stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli wad nie można usunąć albo nie zostały one usunięte w terminie, wójt (burmistrz, prezydent miasta) odmawia sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania. Odmowę sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wyborcy.

Art. 49e. 1. Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania. Cofnięcie pełnomocnictwa do głosowania następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa do głosowania lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

2. Pełnomocnictwo do głosowania wygasa z mocy prawa w wypadku:

- 1) śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa lub pełnomocnika;
- 2) braku przesłanek, o których mowa w art. 49b ust. 1 lub wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 49b ust. 4;
- 3) wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa.

3. Fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa do głosowania przed przekazaniem spisu wyborców przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej odnotowuje w spisie wyborców wójt (burmistrz, prezydent miasta), a po przekazaniu spisu - obwodowa komisja wyborcza właściwa dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.

Art. 49f. 1. Do głosowanie przez pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy art. 51 ust. 2, art. 53 oraz art. 54, z zastrzeżeniem ust. 3-5.

2. Przed przystąpieniem do głosowania pełnomocnik okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości oraz akt pełnomocnictwa.

3. Obwodowa komisja wyborcza odnotowuje nazwisko i imię (imiona) pełnomocnika wyborcy w spisie wyborców w rubryce „uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa załącza do spisu wyborców.

4. Pełnomocnik potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym czytelnym podpisem w rubryce spisu przeznaczonej na potwierdzenie otrzymania karty do głosowania przez wyborcę udzielającego pełnomocnictwa.

5. Jeżeli pełnomocnictwo zostało cofnięte lub wygasło obwodowa komisja wyborcza odmawia wydania pełnomocnikowi karty do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa.

Art. 49g. 1. Czynności związane ze sporządzeniem aktu pełnomocnictwa do głosowania są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.

2. Pełnomocnik nie może pobierać od udzielającego pełnomocnictwa do głosowania żadnych opłat za głosowanie w jego imieniu w wyborach.

3. Zakazane jest udzielanie pełnomocnictwa do głosowania w zamian za jakąkolwiek korzyść majątkową lub osobistą.

Art. 49h. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wzory: wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania, zgody na przyjęcie pełnomocnictwa do głosowania i aktu pełnomocnictwa do głosowania, a także wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu sporządzanych aktów pełnomocnictwa do głosowania.”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

- a) w ust. 2 skreśla się wyrazy „ tylko osobiście i”,
- b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wyborca może głosować osobiście lub przez pełnomocnika zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.”;

2) dodaje się art. 40a-40h w brzmieniu:

„Art. 40a. 1. Wyborca, który przez właściwy organ orzekający został zaliczony do osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z uwzględnieniem art. 62 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92, z późn. zm.), może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach, zwanego dalej „pełnomocnictwem do głosowania”.

2. W przypadku wyborcy, obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim, z uprawnienia, o którym mowa w ust. 1, skorzystać może osoba uznana w państwie pochodzenia za niepełnosprawną w stopniu, o którym mowa w ust. 1.
3. Przepis ust. 1 stosuje się również do wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat.
4. Głosowanie za pośrednictwem pełnomocnika jest wyłączone w przypadku głosowania odbywającego się w: obwodach głosowania utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów, oraz w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich.
5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wykaz dokumentów wydawanych przez właściwe organy państw członkowskich Unii Europejskiej, potwierdzających uznanie za osobę niepełnosprawną w stopniu, o którym mowa w ust. 1.

- Art. 40b. 1. Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie co udzielający pełnomocnictwa do głosowania, z zastrzeżeniem ust. 4.
2. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć tylko od jednej osoby, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.
4. Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania zgłaszani przez komitety wyborcze, jak również kandydaci na radnych.
- Art. 40c. 1. Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.
2. Akt pełnomocnictwa do głosowania sporządza się na wniosek wyborcy, wniesiony do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której wyborca jest wpisany do stałego rejestru wyborców, najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać dane: nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania, a także wyraźne oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo do głosowania. Wniosek powinien zostać przedłożony przez osobę udzielającą pełnomocnictwa do głosowania lub przez osobę, na rzecz której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania.
3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, załącza się:
- 1) kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a w przypadku wyborców, obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, tłumaczenie przysięgłe aktualnego dokumentu, o którym mowa w art. 40a ust. 5; udokumentowanie wieku przez osobę, o której mowa w art. 40a ust. 3, nie jest wymagane;
  - 2) pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania.
4. Akt pełnomocnictwa do głosowania, po sprawdzeniu, na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów, danych zawartych we wniosku, niezwłocznie sporządza się w trzech egzemplarzach, z których po jednym otrzymują udzielający pełnomocnictwa i pełnomocnik, a trzeci egzemplarz pozostaje w urzędzie gminy.
5. Akt pełnomocnictwa do głosowania jest sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa wskazanym we wniosku, o którym mowa w ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Akt pełnomocnictwa do głosowania może być sporządzony na obszarze gminy poza miejscem zamieszkania wyborcy udzielającego pełnomocnictwa, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku, o którym mowa w ust. 2.
  7. Gmina prowadzi wykaz sporządzonych aktów pełnomocnictwa do głosowania, w którym odnotowuje się fakt sporządzenia danego aktu.
- Art. 40d. 1. Jeżeli wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 40a, art. 40b lub art. 40c ust. 2 i 3, wójt (burmistrz, prezydent miasta) w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku wzywa wyborcę do usunięcia wad wniosku w terminie 3 dni. Przepis art. 40c ust. 2 zdanie trzecie stosuje się odpowiednio.
2. Jeżeli wad nie można usunąć albo nie zostały one usunięte w terminie, wójt (burmistrz, prezydent miasta) odmawia sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania. Odmowę sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wyborcy.
- Art. 40e. 1. Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania. Cofnięcie pełnomocnictwa do głosowania następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa do głosowania lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.
2. Pełnomocnictwo do głosowania wygasa z mocy prawa w wypadku:
    - 1) śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa lub pełnomocnika;
    - 2) braku przesłanek, o których mowa w art. 40b ust. 1 lub wystąpienia przesłanki, o której mowa w art. 40b ust. 4;
    - 3) wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa.
  3. Fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa do głosowania przed przekazaniem spisu wyborców przewodniczącemu właściwej obwodowej komisji wyborczej odnotowuje w spisie wyborców wójt (burmistrz, prezydent miasta), a po przekazaniu spisu - obwodowa komisja wyborcza właściwa dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa.
- Art. 40f. 1. Do głosowanie przez pełnomocnika stosuje się odpowiednio przepisy art. 45 ust. 4 i 5 oraz art. 46, z zastrzeżeniem ust. 3-5.
2. Przed przystąpieniem do głosowania pełnomocnik okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości oraz akt pełnomocnictwa.
  3. Obwodowa komisja wyborcza odnotowuje nazwisko i imię pełnomocnika wyborcy w spisie wyborców w rubryce „uwagi” odpowiadającej pozycji, pod którą umieszczono nazwisko wyborcy wraz z oznaczeniem „pełnomocnik”, a akt pełnomocnictwa załącza do spisu wyborców.
  4. Pełnomocnik potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym czytelnym podpisem w rubryce spisu przeznaczonej na potwierdzenie

otrzymania karty do głosowania przez wyborcę udzielającego pełnomocnictwo.

5. Jeżeli pełnomocnictwo zostało cofnięte lub wygasło obwodowa komisja wyborcza odmawia wydania pełnomocnikowi karty do głosowania i zatrzymuje akt pełnomocnictwa.

Art. 40g. 1. Czynności związane ze sporządzeniem aktu pełnomocnictwa do głosowania są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.

2. Pełnomocnik nie może pobierać od udzielającego pełnomocnictwa do głosowania żadnych opłat za głosowanie w jego imieniu w wyborach.

3. Zakazane jest udzielanie pełnomocnictwa do głosowania w zamian za jakąkolwiek korzyść majątkową lub osobistą.

Art. 40h. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania, wzory: wniosku o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania, zgody na przyjęcie pełnomocnictwa do głosowania i aktu pełnomocnictwa do głosowania, a także wzór i sposób prowadzenia oraz aktualizacji wykazu sporządzanych aktów pełnomocnictwa do głosowania.”.

Art. 3.

1. Przepisy ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się od kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego następującej po kadencji, w trakcie której niniejsza ustawa weszła w życie.
2. Do kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego, w trakcie której niniejsza ustawa weszła w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Cel ustawy

Przedkładany projekt ustawy wprowadza w wyborach Prezydenta RP i w wyborach samorządowych możliwość głosowania przez pełnomocnika, którego będą mogli ustanowić wyborcy niepełnosprawni oraz w podeszłym wieku. Celem projektu ustawy jest umożliwienie korzystania z czynnego prawa wyborczego obywatelom, których stopień niepełnosprawności lub stan zdrowia uniemożliwia dotarcie do lokali wyborczych.

Problem braku rozwiązań ułatwiających korzystanie tym grupom obywateli z przysługującego im prawa wyborczego, podnoszony był wielokrotnie w wystąpieniach Rzecznika Praw Obywatelskich, informacjach Państwowej Komisji Wyborczej, apelach organizacji pozarządowych.

Możliwość głosowania przez pełnomocnika występuje w systemach wyborczych m.in.: Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii. Prace nad wprowadzeniem tej instytucji do polskiego prawa wyborczego prowadzone były w Sejmie poprzedniej oraz obecnej kadencji.

Obecny stan prawny

Ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ordynacja wyborcza do rad gmin, powiatów i sejmików województw (odpowiednio w art. 54 oraz art. 46) zawierają szczególną regulację, zgodnie z którą osoby niepełnosprawne mogą przy głosowaniu korzystać z pomocy innych osób, nie będących członkami obwodowych komisji wyborczych i mężami zaufania. Rozwiązanie to jest jednak niewystarczające, gdyż dotyczy wyłącznie wyborców, których charakter niepełnosprawności i kondycja zdrowotna pozwalają na dotarcie do lokalu wyborczego.

W praktyce osoby niepełnosprawne oraz w podeszłym wieku, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacząco utrudnia opuszczenie miejsca zamieszkania, są pozbawione rzeczywistej możliwości skorzystania z czynnego prawa wyborczego.

Stan po wprowadzeniu proponowanych zmian

Zasadą pozostanie głosowanie osobiste w lokalu wyborczym, jednak osoby uprawnione (mocodawcy), na swój wniosek będą mogły udzielić pełnomocnictwa do głosowania w ich imieniu. Instytucję głosowania przez pełnomocnika oparto o cywilnoprawną konstrukcję pełnomocnictwa do dokonania określonej czynności.

Projekt ustawy umożliwia ustanowienie pełnomocnika wyborczego wyborcy, który przez właściwy organ orzekający został zaliczony do osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz wyborcy, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 75 lat. Uprawniony do głosowania przez pełnomocnika będzie mógł przed wyborami Prezydenta RP lub samorządowymi wskazać osobę, która głosując w lokalu wyborczym wyrazi jego wolę.

Przewidziana w projekcie procedura zakłada udzielanie pisemnego pełnomocnictwa do głosowania przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed upoważnionym pracownikiem urzędu gminy, w miejscu wskazanym przez uprawnionego, najpóźniej w 10 dniu przed wyborami. Akt pełnomocnictwa umożliwi pełnomocnikowi reprezentowanie swojego mocodawcy przed obwodową komisją wyborczą. Przekazanie pełnomocnikowi instrukcji określonego głosowania nastąpi w formie i czasie wybranym przez mocodawcę.

Projekt ustawy przewiduje możliwość cofnięcia pełnomocnictwa oraz określa warunki w jakich następuje jego wygaśnięcie.

Pełnomocnikiem będzie mogła być wyłącznie osoba wpisana do stałego rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania.

W celu uniknięcia nieprawidłowości i nadużyć projekt przewiduje, że pełnomocnictwo można będzie przyjąć tylko od jednej osoby lub od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra pełnomocnika lub osoba pozostająca z nim w stosunku przysposobienia.

Projekt zakłada, że czynności wyborcy związane z ustanowieniem pełnomocnika i sporządzeniem aktu pełnomocnictwa są wolne od opłat, a zadania związane z jego sporządzeniem są zadaniami zleconymi gminy.

Skutki finansowe

Ustawa nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy w części dotyczącej wyborów do organów jednostek samorządu terytorialnego jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. W pozostałym zakresie przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 24 września 2009 r.

BAS-WAL-1901/09

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Wójcik)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2009 r. Nr 5, poz. 47) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę ustaw z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, ze zmianami) oraz z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547, ze zmianami). Zmiana zakłada wprowadzenie możliwości głosowania przez pełnomocnika.

Projekt zawiera przepis przejściowy. Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy wskazać:

- artykuł 12 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), zakazujący wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową;

- artykuł 19 ust. 1 TWE, przyznający obywatelowi Unii Europejskiej mającemu miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie jest obywatelem, prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego państwa;

- dyrektywę Rady 94/80/WE z dnia 19 grudnia 1994 r. ustanawiającą szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. WE nr L 368 z

31.12.1994 r., str. 38, ze zmianami; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 20, t. 1, str. 12). Dyrektywa przyznaje obywatelom UE prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w państwie członkowskim miejsca zamieszkania, którego nie są obywatelami, jeśli spełniają warunki określone w dyrektywie oraz pozostałe wymogi określone w prawie krajowym dla obywateli tego państwa (art. 3 dyrektywy).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3.1. Projekt w części dotyczącej zmiany ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

3.2. Przepis art. 2 projektu wprowadza możliwość głosowania przez pełnomocnika w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Z tej możliwości będą mogli skorzystać wyborcy zaliczeni przez właściwy organ orzekający do osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (proponowany art. 40a ust. 1 ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw). Projekt umożliwia też głosowanie za pośrednictwem pełnomocnika wyborcy, obywatelowi Unii Europejskiej niebędącemu obywatelem polskim, który został uznany w państwie pochodzenia za osobę niepełnosprawną w stopniu określonym w proponowanym art. 40a ust. 1 ustawy (proponowany art. 40a ust. 2).

Projekt zawiera upoważnienie do wydania rozporządzenia, określającego wykaz dokumentów wydawanych przez właściwe organy państw członkowskich UE, potwierdzających uznanie za osobę niepełnosprawną w stopniu, o którym mowa w art. 40a ust. 1 ustawy (proponowany art. 40a ust. 5). Prawo UE zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia takich samych warunków wykonywania prawa głosowania i kandydowania dla obywateli polskich i obywateli innych państw członkowskich UE (art. 19 ust. 1 TWE w związku z art. 12 TWE oraz art. 3 dyrektywy Rady 94/80/WE).

W celu spełnienia wymogów prawa UE minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego oraz minister właściwy do spraw zdrowia, wydając rozporządzenie na podstawie proponowanego art. 40a ust. 5 ustawy, powinni zapewnić równe traktowanie niepełnosprawnych – wyborców polskich i wyborców, obywateli UE niebędących obywatelami polskimi. Warunek ten zostanie spełniony, o ile we wszystkich państwach UE są wydawane dokumenty poświadczające niepełnosprawność i o ile będzie możliwe zapewnienie materialnej równoważności wskazanych w nich stopni niepełnosprawności ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92, ze zmianami).

4. Konkluzje

Projekt ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw w zakresie zmiany:

- ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – nie jest objęty prawem Unii Europejskiej,
- ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw – nie będzie naruszał prawa UE, o ile rozporządzenie przewidziane w proponowanym art. 40a ustawy (art. 2 pkt 2 projektu) zapewni równe traktowanie niepełnosprawnych – wyborców polskich i wyborców, obywateli UE niebędących obywatelami polskimi.

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego i Międzynarodowych

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskrytory bazy REX: dyskryminacja, niepełnosprawni, obywatelstwo, projekt ustawy, prezydent, wybory, samorząd terytorialny, Unia Europejska

Warszawa, 24 września 2009 r.

BAS-WAL-1902/09

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Marek Wójcik) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmianę ustaw z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544, ze zmianami) oraz z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547, ze zmianami). Zmiana zakłada wprowadzenie możliwości głosowania przez pełnomocnika.

Projekt w zakresie zmiany ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nie jest objęty prawem Unii Europejskiej. W zakresie zmiany ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw projekt nie będzie naruszał prawa UE, o ile rozporządzenie przewidziane w proponowanym art. 40a ustawy zapewni równe traktowanie niepełnosprawnych – wyborców polskich i wyborców, obywateli UE niebędących obywatelami polskimi.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Sporządził: Zespół Prawa Europejskiego i Międzynarodowego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskrytory bazy REX: dyskryminacja, niepełnosprawni, obywatelstwo, projekt ustawy, prezydent, wybory, samorząd terytorialny, Unia Europejska

PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 28 września 2009 r.

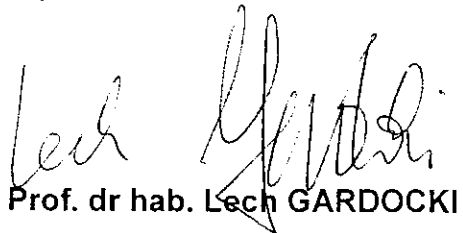
BSA III - 021- 145/09

Pan
Lech CZAPLA
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 września 2009 r., Ps-158/09 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.**

Z poważaniem

Prof. dr hab. Lech GARDOCKI

Warszawa, dnia 28 września 2009 r.

**SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ**

Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

BSA III – 021 – 145/09

Uwagi do poselskiego projektu

ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw
nadesłanego przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu
z dnia 18 września 2009 r. nr PS - 158/09

Złożony Marszałkowi Sejmu RP w dniu 10.09.2009 r. przez Grupę Posłów na Sejm RP Klubu Parlamentarnego „Platforma Obywatelska” projekt ustawy o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw nie budzi zasadniczych zastrzeżeń.

Na wyjaśnienie zasługują jednak trzy wątpliwości:

Pierwsza wątpliwość dotyczy kwestii podlegania lub niepodlegania obowiązkowi uiszczenia opłaty skarbowej czynności polegającej na złożeniu właściwej komisji wyborczej pełnomocnictwa do głosowania sporządzonego na zasadach określonych w projektowanej ustawie. Tej wątpliwości nie usuwają projektowane przepisy, w których stwierdza się, że czynności związane ze sporządzeniem aktu pełnomocnictwa do głosowania są wolne od opłat, albowiem ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225, poz. 1635) wiąże powstanie obowiązku uiszczenia opłaty skarbowej nie ze sporządzeniem dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa, lecz ze złożeniem takiego dokumentu lub jego odpisu przed właściwym organem (por. art. 1 pkt 2 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4 tej ustawy).

Pomijając przypadki zwolnień podmiotowych od tego obowiązku, wypada zatem rozważyć, czy, nie wykluczając, że udzielenie pełnomocnictwa do głosowania może być

traktowane jako udzielenie pełnomocnictwa w sprawie z zakresu administracji publicznej w rozumieniu powołanych ostatnio przepisów, nie należałoby wprowadzić przepisów wprost usuwających sygnalizowaną wątpliwość, np. przez uzupełniające stwierdzenie, że złożenie tego rodzaju pełnomocnictwa komisji wyborczej nie podlega obowiązkowi opłaty skarbowej lub jest zwolnione od zapłaty opłaty skarbowej.

Druga wątpliwość jest związana z powszechnie spotykanymi regulacjami pozwalającymi na traktowanie odpowiednio uwierzytelnionych odpisów pełnomocnictw na równi z oryginałami. Wydaje się zatem, że w projektowanej ustawie powinno zostać wprost przesądzone, czy komisja wyborcza dopuści do głosowania tylko pełnomocnika przedkładającego oryginał udzielonego mu pełnomocnictwa, czy również odpowiednio, np. notarialnie, uwierzytelniony odpis pełnomocnictwa do głosowania.

Trzecia wątpliwość jest związana z możliwością upoważniania przez wójta (burmistrza, prezydenta) pracownika urzędu gminy (miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania. Projektowana ustawa nie reguluje kwestii formy udzielania przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) tego rodzaju specyficznych upoważnień. Celowe wydaje się zatem rozważenie, czy sporządzenie i wydanie aktu pełnomocnictwa do głosowania przez upoważnionego pracownika urzędu gminy (miasta) nie powinno być:

- a) poprzedzone udzieleniem przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) takiego upoważnienia pracownikowi na piśmie,
- b) poprzedzone sporządzeniem odpisów takiego upoważnienia i ich uwierzytelnieniem przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta),
- c) połączone z wydaniem odpowiednio uwierzytelnionego odpisu takiego upoważnienia wraz z dokumentem pełnomocnictwa do głosowania,
- d) połączone z obowiązkiem przedłożenia przez pełnomocnika odpisu takiego upoważnienia wraz z dokumentem pełnomocnictwa do głosowania przed wydaniem mu karty (lub kart) do głosowania przez właściwą komisję wyborczą.

W pozostałym zakresie przedłożony projekt nie wymaga uwag.